

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

Maistrova ulica 10, 1000 Ljubljana

T: 01 369 59 00
F: 01 369 59 01
E: gp.mk@gov.si
www.mk.gov.si

**OSNUTEK PREDLOGA
ZAKONA
O DODATKU K POKOJNINI ZA IZJEMNE DOSEŽKE NA PODROČJU KULTURE IN
RAZISKOVALNO-RAZVOJNE DEJAVNOSTI**

(nelektorirano besedilo)

Ljubljana, 12. 10. 2018

**ZAKON
O DODATKU K POKOJNINI ZA IZJEMNE DOSEŽKE NA PODROČJU KULTURE IN
RAZISKOVALNO-RAZVOJNE DEJAVNOSTI**

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

Osebam, ki so s svojim življenjskim delom in izjemnimi dosežki na področju kulture, znanosti ali športa prispevale k ugledu in prepoznavnosti, države podeljujejo različne nagrade in priznanja, ki jih spremljajo denarni prejemi v obliki enkratnih izplačil ali trajnih izplačil v obliki rente.

Prvi zakon, ki je uredil izjemno priznanje in odmero starostne pokojnine v Republiki Sloveniji je bil Zakon o pokojninskem zavarovanju (Uradni list FLRJ, št. 51/57 in 52/57). Ta je v 80. členu določal, da lahko Zvezni izvršni svet prizna pravico do osebne pokojnine tudi v primerih, ko niso izpolnjeni pogoji za pravico do pokojnine, ki so predpisani z zakonom in odmeri višjo pokojnino. 132. člen istega zakona pa je omogočal tudi odmero višje družinske pokojnine, kot bi jo sicer upravičenec prejel na podlagi predpisanih splošnih pogojev za upokojevanje. Navedeni zakonski določbi sta se izvajali na podlagi okrožnice Zvezne administrativne komisije z dne 23. 4. 1959, ki je bila poslana vsem republiškim administrativnim komisijam ter je vsebovala navodila oziroma smernice za priznavanje izjemnih pokojnin. Tako je bila podelitev izjemne pokojnine možna v primeru, ko udeležencu NOB ni bilo mogoče ustrezno urediti njegovega socialnega položaja na podlagi drugih določb takrat veljavnega Zakona o pokojninskem zavarovanju. Pri tem je bilo posebej poudarjeno, da samo socialni moment še ne predstavlja razloga, zaradi katerega bi se dodelila izjemna pokojnina.

Postopek za priznanje pokojnin določenim funkcionarjem je bil do uveljavitve Temeljnega zakona o pokojninskem zavarovanju (Uradni list SFRJ, št. 51/64) urejen z Odlokom o pogojih za priznavanje in odmerjanje pokojnine po 80. in 132. členu Zakona o pokojninskem zavarovanju (Uradni list SFRJ, št. 19/63 in 25/63). Odlok je razvrščal upravičence v dve skupini, in sicer osebe, ki so imele pravico do izjemne pokojnine v določeni višini (85 % ali 100 % od povprečnega mesečnega osebnega dohodka v zadnjem letu pred upokojitvijo) in osebe, katerim je Administrativna komisija Zveznega izvršnega sveta na predlog republiške Administrativne komisije po prosti presoji odločala o priznanju pokojnine po odloku.

Odlok o uvedbi dodatka na osebno pokojnino in odpravnine za osebe, ki so opravljale funkcije pri organih in organizacijah v Socialistični Republiki Sloveniji (Uradni list SRS, št. 35/63) je osebam, ki so imele priznано in odmerjeno pokojnino po 80. oziroma 132. členu Zakona o pokojninskem zavarovanju iz leta 1957, ob izpolnjevanju dodatnih pogojev, omogočil še pravico do dodatka k osebni pokojnini.

Temeljni zakon o pokojninskem zavarovanju iz leta 1964 je uredil izjemne osebne in družinske pokojnine v 36. in 96. členu. Izjemoma se je lahko priznala starostna oziroma družinska pokojnina tistim osebam, ki so imele posebne zasluge na področju revolucionarne, politične, znanstvene, kulturne ali družbene dejavnosti. Tem osebam se je lahko odmerila tudi višja pokojnina od tiste, ki bi jo prejeli po splošnih določbah za upokojevanje. Pravice do izjemne pokojnine po tem zakonu niso imele že upokojene osebe, temveč le tiste osebe, ki so se na novo upokojevale. O podelitvi teh izjemnih pokojnin je odločala Administrativna komisija Zveznega izvršnega sveta na predlog Administrativne komisije Izvršnega sveta Skupščine Socialistične Republike Slovenije.

Tudi s prvim slovenskim Zakonom o pokojninskem in invalidskem zavarovanju iz leta 1972 je bilo omogočeno priznanje in odmera pokojnin pod ugodnejšimi pogoji, vendar zakon natančnih pogojev za priznanje teh pokojnin ni določil. O podelitvi je odločal Izvršni svet Skupščine Socialistične Republike Slovenije na predlog Administrativne komisije Izvršnega sveta Skupščine Socialistične Republike Slovenije.

Samostojno in celovito je bilo vprašanje izjemnih pokojnin v Republiki Sloveniji prvič urejeno z Zakonom o izjemnem priznanju in odmeri starostne pokojnine osebam, ki imajo posebne zasluge (Uradni list SRS, št. 18/74 – v nadaljevanju ZIPO). Po tem zakonu so bili upravičenci do izjemne starostne oziroma družinske pokojnine osebe, ki imajo posebne zasluge na področju revolucionarne, politične, znanstvene, kulturne ali druge družbene dejavnosti, katerim se sme izjemoma priznati starostna oziroma družinska pokojnina ne glede na pogoje določene z veljavnimi predpisi o pokojninskem zavarovanju za pridobitev pravice do pokojnine. Tem osebam je dal zakon tudi možnost odmere višje pokojnine, kot bi jim pripadala po predpisih o pokojninskem zavarovanju. O tem je odločal Izvršni svet Skupščine Socialistične Republike Slovenije na predlog komisije Izvršnega sveta Skupščine Socialistične Republike Slovenije za administrativne zadeve. Natančnejši kriteriji so bili določeni z Odlokom o podrobnejših merilih za izjemno priznanje pokojnin osebam, ki imajo posebne zasluge (Uradni list SRS, št. 35/74).

ZIPO je bil v letu 1990 spremenjen in dopolnjen, prečiščeno besedilo pa je bilo objavljeno v Uradnem listu RS, št. 14/90. Na podlagi spremenjenega ZIPO ni več mogoče podeljevati izjemnih pokojnin za zasluge, dosežene na političnem področju ali med NOB, temveč le za posebne zasluge na področju znanosti, umetnosti, kulture ali druge dejavnosti. Pri tem pa mora vsak prosilec za izjemno pokojnino izpolnjevati tudi pogoje za pridobitev pravice do starostne pokojnine po splošnih predpisih o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, kakor je določeno v 1. členu ZIPO. To velja tudi pri priznavanju in odmeri izjemnih pokojnin družinskim članom oseb s posebnimi zaslugami, kar je določeno v 2. členu ZIPO. Skladno s 3. členom ZIPO o izjemnem priznanju in odmeri starostnih in družinskih pokojnin odloča Izvršni svet Skupščine Republike Slovenije na predlog republiškega upravnega organa, pristojnega za področje, na katerem ima oseba posebne zasluge.

Priznanje in odmero izjemnih pokojnin po veljavnem predpisu predlaga ministrstvo, pristojno za področje, na katerem ima oseba posebne zasluge medtem, ko je odločanje v pristojnosti Vlade Republike Slovenije.

Veljavna ureditev v Republiki Sloveniji omogoča osebam, ki so prejemniki pokojnine po predpisih o pokojninskem in invalidskem zavarovanju in so se dokazale z izjemnimi dosežki na raznih področjih, izplačilo mesečnega zneska v obliki rente, ki se imenuje »izjemna pokojnina«. Podlago za izplačilo predstavlja Zakon o izjemnem priznanju in odmeri starostne pokojnine osebam, ki imajo posebne zasluge (Uradni list SRS, št. 18/74, Uradni list RS, št. 14/90 in 34/17 – ZDPIDŠ); v nadaljevanju ZIPO).

Izjemne pokojnine po ZIPO se zaradi besednega pojmovanja velikokrat napačno zamenjujejo z drugimi pokojninami, priznanimi in odmerjenimi pod posebnimi pogoji (npr. pokojnine, ki pripadajo udeležencem NOB in drugim vojnim veteranom, administrativne pokojnine po zakonih o notranjih zadevah, poslancih, o vladi, o obrambi, o prekrških in o sodniški službi itd.). Veljavna zakonodaja pojma »izjemna pokojnina« v smislu pokojnine, priznane in odmerjene v skladu z ZIPO, uporablja le v 161. členu ZPIZ-2, ki določa zagotavljanje sredstev za te pokojnine iz državnega proračuna.

Računsko sodišče je v letu 2009 začelo revizijo sistema priznanja in odmere izjemnih pokojnin po Zakonu o izjemnem priznanju in odmeri starostne pokojnine osebam, ki imajo posebne zasluge, s katero naj bi preverili postopke podeljevanja izjemnih pokojnin ter uporabo meril in kriterijev v obdobju od 1. 1. 1998 dalje. Revizijsko sodišče ocenjuje, da pravne podlage, ki urejajo sistem izjemnih pokojnin ne zagotavljajo enakopravne obravnave vlog oseb, ki so v enakem ali primerljivem položaju ter Vladi Republike Slovenije in pristojnim

ministrstvom priporoča, naj čim prej sprejmejo odločitev o predlogu novega zakona oziroma pristopijo k spremembam obstoječega sistema priznanja in odmere izjemnih pokojnin.

ZIPO je zastarel tako terminološko, kot tudi vsebinsko. Veljavni predpis ni več primeren za odmero in podeljevanje izjemnih pokojnin in ga ni več mogoče izvajati. Zlasti se ugotavlja:

- da se izjemne pokojnine zaradi neustreznega pojmovanja podeljene na podlagi ZIPO velikokrat zamenjujejo z drugimi pokojninami, priznanimi in odmerjenimi pod posebnimi pogoji,
- da večina določb zakona zaradi zastarele terminologije in neustrezne vsebine ni več uporabnih,
- da zakon ne vsebuje meril in kriterijev za priznanje in odmero starostne pokojnine in da je določitev kriterijev prepuščena posameznim ministrstvom ter da zakon niti ne zahteva, da bi se kriteriji za priznanje in odmero določali z izvršilnim predpisom, kar pomeni, da so bili oblikovani zgolj z internimi akti resornih ministrstev, kar lahko povzroča neenako obravnavo strank,
- iz pregleda statističnih podatkov je bilo ugotovljeno, da se število prejemnikov izjemne pokojnine znižuje, zvišal pa se je delež prejemnikov družinskih pokojnin.

Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve je 24. 3. 2009 posredovalo usklajen predlog zakona v obravnavo na Vlado RS, vendar je bil predlog umaknjen z dnevnega reda seje Vlade RS na pobudo Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo, ki je predlagalo, da se področje podeljevanja dodatka razširi tudi na znanost.

Vlada RS je s sklepom št. 10007-197/2009/8 z dne 30. 7. 2009 naložila Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve, da v sodelovanju z Ministrstvom za kulturo, Ministrstvom za šolstvo in šport, Ministrstvom za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo ter Ministrstvom za finance nadaljuje s pripravo novih sistemskih rešitev in ustreznih predpisov za področje priznavanja in odmerjanja starostne pokojnine oziroma dodeljevanja dodatka za izjemne dosežke na področju kulture, znanosti in športa. Sklep Vlade RS št. 10007-197/2009/12 z dne 29. 7. 2010 je naložil Ministrstvu za kulturo, da skupaj z Ministrstvom za šolstvo in šport in Ministrstvom za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo v sodelovanju z Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve ter Ministrstvom za finance pripravi predlog novega zakona, ki bo na novo uredil področje, doslej urejeno z Zakonom o izjemnem priznavanju in odmeri starostne pokojnine osebam, ki imajo posebne zasluge.

Ministrstvo za kulturo je nadaljevalo z usklajevalnimi sestanki in na podlagi zadnjega predloga zakona, ki ga je na Vlado Republike Slovenije posredovalo Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, skupaj z vsemi ministrstvi, ki jih določa sklep Vlade RS z dne 29. 7. 2010, pripravilo predlog novega Zakona o doživljenjski renti za izjemne dosežke na področju kulture, raziskovalno-razvojne dejavnosti in športa ter predlog uredbe, ki podrobneje ureja postopek in merila za izjemno podelitev rente. Medresorsko usklajen predlog zakona je bil obravnavan na Odboru za državno ureditev in javne zadeve 8. 3. 2011, ki se je s predlogom strinjal in predlagal, da se obravnava na Vladi RS. Vendar pa je bil predlog 17. 3. 2011 umaknjen iz vladne obravnave.

V letu 2017 je bil sprejet Zakon o dodatku k pokojnini za delo in izjemne dosežke na področju športa, ki je področje izjemnih pokojnin uredil le na področju športa, še vedno pa ostaja neurejeno področje priznavanja in odmerjanja dodatka za izjemne dosežke na področju kulture in raziskovalno-razvojne dejavnosti.

Glede na navedeno je potrebna priprava in sprejem novega zakona, ki bo nadomestil Zakon o izjemnem priznavanju in odmeri starostne pokojnine osebam, ki imajo posebne zasluge na področju kulture in raziskovalno-razvojne dejavnosti, z uvedbo novega pojmovanja izjemnih pokojnin, da ne bo prihajalo do zamenjave teh pokojnin z drugimi pokojninami, priznanimi in odmerjenimi pod posebnimi pogoji. Na ravni zakona se dodatek k pokojnini za izjemno priznanje opredeli kot osebna pravica, ki ugasne s smrtjo upravičenca, določijo kriteriji za podelitev ter višina prejemkov, ki bo za vse enaka za vse prejemnike enotno.

Dodatek k pokojnini ne pomeni nov institut, temveč gre za preoblikovanje obstoječega (iz izjemnih pokojnin v dodatek k pokojnini).

Pri pripravi zakona je potrebno izhajati iz naslednjih izhodišč:

- izjemne pokojnine po ZIPO v osnovi niso pokojnine temveč priznanje za preteklo delo, zato je potrebno preimenovanje instituta v dodatek k pokojnini za izjemne dosežke,
- enakopravne obravnave vlog oseb, ki so v enakem ali primerljivem položaju,
- ohranja se finančen vir sredstev, ki ne bo posegal v obstoječe finančne vire MK in MIZŠ, tako kot izjemne pokojnine naj podeljevanje dodatka ostane v pristojnosti Vlade RS, izplačuje jih ZPIZ,
- z enotno ureditvijo, pristojnostjo odločanja in zagotavljanjem enotnega vira sredstev se lažje zagotavlja uravnoteženost in enakopravnost področij,
- ohranitev priznanja za izjemne dosežke in ohranitev kroga upravičencev, neprenosljivost pravice, možnost odvzema pravice ob pogojih določenih z zakonom,
- s predlaganim zakonom se sledi nadaljnji primerljivi obravnavi posameznikov na področju kulture in raziskovalno-razvojne dejavnosti s področjem športne dejavnosti, saj je bil v letu 2017 že sprejet Zakon o dodatku k pokojnini za delo in izjemne dosežke na področju športa,
- sledi se tudi enaki obravnavi oseb, ki so bile upravičene do izjemnih pokojnin po Zakonu o izjemnem priznanju in odmeri starostne pokojnine osebam, ki imajo posebne zasluge (Uradni list SRS, št. 18/74 – v nadaljevanju ZIPO) in tistih, ki zaradi ne izvajanja ZIPO do le teh niso upravičeni.

Po zadnjih podatkih, ki jih je pripravil Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije na dan 11. 9. 2018, se izjemna pokojnina dejansko izplačuje še 133 prejemnikom na področju kulture.

2. CILJI, NAČELA IN POGLATVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

Poglavitni cilj predlaganega zakona je vzpostavitev ustreznih pravnih podlag za nadaljnje priznavanje izjemnih dosežkov osebam, ki so s svojimi dosežki trajno prispevale k razvoju družbe in ugledu države na področju kulture in raziskovalno-razvojne dejavnosti. Predlog zakona jasneje opredeljuje pojem dodatka k pokojnini za izjemne dosežke, ki je po svoji naravi, enako kot po dosedanjih predpisih, častno priznanje, ki ga Vlada Republike Slovenije dodeli upravičencu za varno starost iz naslova minulega dela na področju kulture ali raziskovalno-razvojne dejavnosti.

Ustrezno terminološko uskladiti zakon in njegove določbe z zakonom, ki ureja pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Preimenovanje izjemne pokojnine v dodatek k pokojnini za izjemne dosežke, posodobitev določb, ki so v sedaj veljavnem zakonu zastarele, natančno opredeliti pojem dodatka za izjemne dosežke ter način dodeljevanja. S preimenovanjem izjemnih pokojnin se izogne težavam, ki se pojavljajo v praksi zaradi nepoznavanja ter pogostega zamenjavanja teh pokojnin z drugimi pokojninami iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, priznanimi ali odmerjenimi pod posebnimi pogoji.

Predlog novega zakona opredeljuje izjemne dosežke, ki se za področje kulture in raziskovalno-razvojne dejavnosti lahko upoštevajo pri priznanju dodatka k pokojnini, in s tem na zakonski ravni postavlja kriterije za priznanje.

S predlaganim zakonom se sledi nadaljnji primerljivi obravnavi posameznikov na področju kulture in raziskovalno-razvojne s področjem športne dejavnosti, saj je bil sprejet Zakon o dodatku k pokojnini za delo in izjemne dosežke na področju športa. Prav tako se zagotovi enaka obravnava oseb, ki so bile upravičene do izjemnih pokojnin po Zakonu o izjemnem priznanju in odmeri starostne pokojnine osebam, ki imajo posebne zasluge (Uradni list SRS, št. 18/74 – v nadaljevanju ZIPO) in tistih, ki zaradi ne izvajanja ZIPO do le teh niso upravičeni.

2.2 Načela

Zakon sledi načelu socialne varnosti, enake obravnave pred zakonom in sorazmernosti. Je pa tudi znak priznanja vezanega na delo in izjemne dosežke posameznika na kulturnem ali raziskovalno-razvojnem področju.

Dodatek k pokojnini za izjemne dosežke je po svoji naravi častno priznanje, ki ga Vlada Republike Slovenije dodeli upravičencu, upokojenemu državljanu Republike Slovenije, za varno starost iz naslova minulega ustvarjalnega dela.

Z namenom zagotavljanja enake obravnave zakon določa natančna merila oziroma opredeljuje izjemne dosežke na področju kulture in raziskovalno-razvojne dejavnosti ter natančno določa sestavine pobude ter postopek priznanja dodatka k pokojnini. Merila za posamezno področje so opredeljena tako, da so izjemni dosežki omejeni na najvišje nagrade za življenjsko delo oziroma najvišje dosežke, ki zagotavljajo uravnoteženo in primerljivo obravnavo vseh področij, ki jih zaobjame predlagani zakon.

2.3 Poglavitne rešitve

a) Predstavitev predlaganih rešitev:

Zakon bo ustrezno uredil priznanje dodatka k pokojnini za izjemne dosežke na področju kulture in raziskovalno-razvojne dejavnosti z določitvijo pogojev in postopkov za njegovo priznanje. Dodatek k pokojnini za izjemne dosežke se lahko prizna državljanu Republike Slovenije, ki z izjemnim dosežkom na področju kulture ali raziskovalno-razvojne dejavnosti trajno prispeval k razvoju družbe in ugledu države Republike Slovenije. Zakon ne določa priznanja dodatka k pokojnini na področju športa, saj to področje od leta 2017 dalje ureja Zakon o dodatku k pokojnini za delo in izjemne dosežke na področju športa (Uradni list RS, št. 34/17). S tem, ko se predlaga Zakon o dodatku k pokojnini za izjemne dosežke na področju kulture in raziskovalno-razvojne dejavnosti se bo nadalje uredil primerljiv položaj posameznikov, ki so z izjemnim dosežkom na področju kulture ali raziskovalno-razvojne dejavnosti trajno prispevali k razvoju družbe in ugledu države Republike Slovenije s položajem športnikov. Prav tako se bo z zakonom zagotovila enaka obravnava oseb, ki so bile upravičene do izjemnih pokojnin po ZIPO in tistih, ki zaradi ne izvajanja ZIPO, do le teh niso upravičeni.

Dodatek k pokojnini za izjemne dosežke (prejemnikov Prešernove nagrade za življenjsko delo oziroma opus ter Zoisove nagrada za življenjsko delo) bo odmerjen v mesečnem znesku in je določen kot razlika med starostno ali invalidsko pokojnino, ki jo prejema upravičenec in zneskom starostne pokojnine moškega, odmerjene od najvišje pokojninske osnove za 40 let pokojninske dobe po splošnih predpisih.

Poleg priznanja dodatka prejemnikom Prešernove nagrade za življenjsko delo oziroma opus ter Zoisove nagrada za življenjsko delo, zakon dopušča možnost, da se izjemoma prizna dodatek tudi drugim zaslužnim državljanom, ki so s svojim življenjskim delom ali izjemnimi dosežki na področju kulture ali raziskovalno-razvojne dejavnosti trajno prispevali k razvoju družbe in ugledu države. Vlada v tem primeru z uredbo določi nagrade za izjemno priznanje dodatka ter kriterije za določitev odstotka razlike med starostno ali invalidsko pokojnino, ki jo prejema upravičenec in zneskom starostne pokojnine moškega, odmerjene od najvišje pokojninske osnove za 40 let pokojninske dobe po splošnih predpisih.

Način določitve višine dodatka sledi Zakonu o dodatku k pokojnini za delo in izjemne dosežke na področju športa.

Predlog za priznanje dodatka k pokojnini bo Vladi posredovalo ministrstvo, pristojno za posamezno področje, na katerem je posameznik dosegel izjemen dosežek, ki jih zakon taksativno določa. Vlada pa bo lahko izjemoma prizna dodatek k pokojnini tudi drugim

zaslužnim državljanom, ki so s svojim življenjskim delom ali izjemnimi dosežki trajno prispevali k razvoju družbe in ugledu države. Merila za izjemno priznanje dodatka bodo podrobneje urejena z vladno uredbo.

Sredstva za izplačevanje dodatka k pokojnini za izjemne dosežke bo enako kot do sedaj zagotavljala Republika Slovenija iz državnega proračuna. Še naprej jo bo izplačeval Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije skupaj s pokojninami.

b) Način reševanja:

Način reševanja je opredeljen v točkah 2.1.

Predlagani zakon, kot enega izmed pogojev pogoj za podelitev dodatka k pokojnini določa nagrade za življenjska dela oziroma dosežke, ki predstavljajo trajen prispevek k razvoju družbe in ugledu države Republike Slovenije, in sicer:

- na področju kulture Prešernova nagrada za življenjsko delo ali opus in
- na področju raziskovalno-razvojne dejavnosti Zoisova nagrada za življenjsko delo in

Poleg tega, zakon dopušča izjemo, da lahko pravico do dodatka Vlada prizna tudi drugim zaslužnim državljanom, ki so s svojim življenjskim delom ali izjemnimi dosežki na področju kulture ali raziskovalno-razvojne dejavnosti trajno prispevali k razvoju družbe in ugledu države, ob izpolnitvi pogojev vseh ostalih pogojev. Merila za izjemno priznanje dodatka pa Vlada podrobneje določi v uredbi.

c) Normativna usklajenost predloga zakona:

Predlog zakona je skladen z veljavnim pravnim redom Republike Slovenije in ni predmet usklajevanja z mednarodnimi obveznostmi Republike Slovenije, niti s pravnim redom Evropske unije, saj v Evropski uniji ni predpisov, ki bi nalagali državam članicam enotno urejanje dodatka za izjemne dosežke.

č) Usklajenost predloga zakona:

- s samoupravnimi lokalnimi skupnostmi,
- s civilno družbo oziroma ciljnim skupinami, na katere se predlog zakona nanaša (navedba neusklajenih vprašanj),
- s subjekti, ki so na poziv predlagatelja neposredno sodelovali pri pripravi predloga zakona oziroma so dali mnenje (znanstvene in strokovne institucije, nevladne organizacije in posamezni strokovnjaki ter predstavniki zainteresirane javnosti).

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Do dodatka k pokojnini bo upravičena le oseba, ki ji bo priznana pravica do pokojnine iz obveznega sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Na podlagi letnega gibanja števila upravičencev, glede na starost prejemnikov dodatka in dejstva, da dodatek ni prenosljiv, je mogoče predvideti, da se bo v naslednjih letih število upravičencev glede na dodatke, ki so bili podeljevani na podlagi ZIPO, zmanjšalo. Na leto sta podeljeni največ dve Prešernovi nagradi, ena do največ dve Zoisovi nagradi za življenjsko delo. Na letni ravni se lahko predvidevajo štirje novi upravičenci. Razen v prvem letu, ko bodo zaključeni postopki začetni po Zakonu o izjemnem priznanju in odmeri starostne pokojnine osebam, ki imajo posebne zasluge (Uradni list SRS, št. 18/74 in 14/90), se končajo po novem zakonu. Ker podatki o višini starostnih oziroma invalidskih pokojnin niso javno dostopni, ni mogoče izračunati višine dodatka razlike med starostno ali invalidsko pokojnino, ki jo prejema upravičenec in zneskom starostne pokojnine moškega, odmerjene od najvišje pokojninske osnove za 40 let pokojninske dobe po splošnih predpisih.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Sredstva za dodatke so planirana na proračunski postavki v okviru glavnega programa 2101 Pokojnine oziroma podprograma 210101. Glede na zgornje navedbe ocenjujemo, da bodo sredstva zadoščala.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

Finska na področju kulture v skladu s podzakonskim aktom o dodatnih pokojninah za umetnike (Valtioneuvoston päätös ylimääräisistä taiteilijaeläkkeistä Statsrådets beslut om extra konstnärspensioner 75/1974) podeljuje dodatne pokojnine za zasluge na področju umetnosti (vključene so vse zvrsti umetniškega ustvarjanja in poustvarjanja). Dodatne pokojnine dodeljuje finsko Ministrstvo za šolstvo, Svet za umetnost Finske pa poda svoje mnenje v zvezi z dodelitvami. Do dodatnih pokojnin so upravičeni tudi družinski člani (vdova ali vdovec ter otroci do 18 leta starosti) prejemnika v primeru njegove smrti. Umetniki, ki še niso dopolnili 60 let, lahko dodatno pokojnino prejmejo le, če so trajno nezmožni za delo. Pokojnine so delne (polovične) ali polne. Do polne pokojnine, ki je v letu 2008 znašala 1199,24 EUR, so upravičeni posamezniki, katerih lastna pokojnina ne presega zneska polne dodatne pokojnine. Polovično pokojnino prejmejo posamezniki, katerih lastna pokojnina je višja od zneska polne dodatne pokojnine. Posamezniki, katerih lastna pokojnina dvakratno presega znesek polne dodatne pokojnine, niso upravičeni do dodatne pokojnine.

V Latviji je osnova za podeljevanje posebnih pokojnin na področju kulture zakon o državnih pokojninah za umetnike, ki so bili zaposleni v profesionalnih državnih ali občinskih orkestrih, zborih, koncertnih hišah, gledališču ter v cirkusu. Zakon je bil sprejet leta 2004 in omogoča omenjenim umetnikom poustvarjalcem, da se upokojijo, preden dosežejo starostno mejo, določeno s splošnimi predpisi. Zaradi specifičnosti omenjenih umetniških poklicev umetniki namreč izgubijo možnost opravljanja svojega poklica pred dosežem splošne starostne meje za upokojitev. Za vsak poklic posebej je določeno zahtevano število let opravljanja poklica (od 18 do 30 let) oziroma starostna meja, ki jo mora posameznik doseči (če je svoj poklic opravljal vsaj 10 let). Državna pokojnina se izplačuje do upravičenosti do redne starostne pokojnine, po tem pa le razlika med državno pokojnino in starostno pokojnino posameznika. Mesečni znesek državne pokojnine za umetnike znaša 55 % povprečnega mesečnega dohodka posameznika v zadnjih 36 mesecih pred upokojitvijo (v izračun se štejejo redna plača in dodatki).

V Litvi dodelitev in plačilo državnih pokojnin znanstvenikom ureja začasni Zakon o državnih pokojninah za znanstvenike. Državne pokojnine za znanstvenike se dodelijo posameznikom z akademsko izobrazbo ali nazivom in najmanj 10 letno kariero doktorja znanosti ob izpolnjevanju starosti za starostno pokojnino ali tistim, ki izgubijo 60-100% svoje sposobnosti za delo.

Evropske države osebam, ki s svojimi dosežki pomembno prispevajo k njenemu razvoju, priznavajo določene ugodnosti, saj gre za domnevo, da te osebe ne izpolnijo splošnih pogojev za upokojitev oziroma so praviloma pokojnine teh oseb nižje odmerjene. To posledično izhaja iz same opredelitve statusa (umetniki, športniki) teh oseb, ki so praviloma zavarovani kot samozaposlene osebe, zato jim je potrebno z dodatnimi ukrepi zagotavljati primerno socialno zaščito tako v obdobju pred in po upokojitvi. Avstrija ima vzpostavljen poseben sklad za socialno zavarovanje umetnikov (Zakon o skladu za socialno zavarovanje umetnikov, K-SVFG), katerega namen je subvencioniranje umetnikov pri plačevanju prispevkov za pokojninsko zavarovanje. Druge države stimulirajo kulturne dosežke tudi z

davčnimi olajšavami in vključitvami v posebne sheme socialnega zavarovanja za umetnike kot tudi posebnimi nagradami na področju kulture in znanosti. Avstrijska akademija znanosti (ÖAW) v okviru programa Köpfe podeljuje nagrado Erwina Schrödingerja v višini 15.000 € za vrhunske znanstvene dosežke s področja matematičnih in naravoslovnih ved, nagrado Fritza Pregla v višini 3.700 € na področju za pomembne dosežke iz zadnjih treh let na področju mikrokemije,... Sklad Ludviga Holberga, ki ga je ustanovila norveška vlada z finančnim vložkom cca 25 M€ podeljuje mednarodno nagrado Ludviga Holberga za vrhunske znanstvene dosežke na področju humanistike in družboslovja in znaša 520.000 €. S skladom upravlja Ministrstvo za šolstvo in raziskovalno dejavnost, izbor nagrajencev in podelitve nagrade pa izvaja Univerza v Bergnu preko Odbora sklada in mednarodnega Znanstvenega komiteja sklada. Vse procedure potekajo v skladu s pravili, ki jih določa ministrstvo, le-to pa enkrat letno poda parlamentu finančno poročilo.

Predlog zakona je skladen z veljavnim pravnim redom Republike Slovenije in ni predmet usklajevanja z mednarodnimi obveznostmi Republike Slovenije niti s pravnim redom Evropske unije, saj v Evropski uniji ni predpisov, ki bi nalagali državam članicam enotno urejanje dodatka za izjemne dosežke.

6. PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1 Presoja administrativnih posledic

a) v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov:

Zakon ne uvaja novih postopkov oziroma le-ta ne odstopa bistveno od postopkov, ki so jih po ZIPO vodila pristojna ministrstva.

Zakon ne bo vplival na spremembo ali dodatno izobraževanje tistih, ki vodijo postopke. Spremembe tudi ne bodo vplivale na ustanovitev novih organov.

b) pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov:

Zakon ne prinaša dodatnih bremen strank. Stranka zgolj poda predlog za priznanje pravice ter je dolžna obveščati o spremembah, ki bi vplivale na pridobljeno pravico.

6.2 Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki, in sicer za:

Zakon ne prinaša neposrednih posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki.

6.3 Presoja posledic za gospodarstvo, in sicer za:

Zakon ne prinaša neposrednih posledic za gospodarstvo.

6.4 Presoja posledic za socialno področje, in sicer za:

Zakon bo imel pozitiven učinek na socialni položaj upravičenca, ki je zaradi izjemnih dosežkov v času aktivne dobe pripomogel k prepoznavnosti države, saj mu dodatek k pokojnini omogoča dostojno starost, kar pomeni, da višina dodatka odraža vrednotenje uspeha, kot ga je oseba dosegla v svojem ustvarjalnem obdobju in za kar se osebi sicer prizna oziroma podeli nagrada v trenutku doseženega uspeha, hkrati pa se z dodatkom tem osebam zagotavlja spodobna in materialno varna starost.

6.5 Presoja posledic za dokumente razvojnega načrtovanja, in sicer za:

Zakon ne uvaja novih dokumentov razvojnega načrtovanja.

6.6 Presoja posledic za druga področja

Zakon ne prinaša neposrednih posledic za druga področja.

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa:

- a) Predstavitev sprejetega zakona:

Sprejeti zakon bo predstavljen na spletnih straneh Ministrstva za kulturo, Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport ter Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.

- b) Spremljanje izvajanja sprejetega predpisa:
Izvajanje zakona bodo spremljala ministrstvo, pristojno za kulturo in ministrstvo, pristojno raziskovalno-razvojno dejavnost ter Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije.

6.8 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona

7. PRIKAZ SODELOVANJA JAVNOSTI PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA:

- spletni naslov, na katerem je bil predpis objavljen,
- čas trajanja javne predstavitve, v katerem je bilo mogoče sporočiti mnenja, predloge in pripombe,
- datum in kraj morebitne javne obravnave ali druge oblike sodelovanja,
- seznam subjektov, ki so sodelovali (imen in priimkov fizičnih oseb, ki niso poslovni subjekti, ne navajajte),
- bistvena mnenja, predloge in pripombe javnosti,
- bistvena mnenja, predloge in pripombe javnosti, ki niso bili upoštevani, in razlogi za neupoštevanje.

8. PODATEK O ZUNANJEM STROKOVNJAKU OZIROMA PRAVNI OSEBI, KI JE SODELOVALA PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA, IN ZNESKU PLAČILA ZA TA NAMEN:

- /

9. NAVEDBA, KATERI PREDSTAVNIKI PREDLAGATELJA BODO SODELOVALI PRI DELU DRŽAVNEGA ZBORA IN DELOVNIH TELES

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen (vsebina zakona)

S tem zakonom se ureja priznavanje pravice do dodatka k pokojnini za delo in izjemne dosežke na področju kulture in raziskovalno-razvojne dejavnosti (v nadaljnjem besedilu: dodatek) ter določajo pogoji in postopek za njegovo priznanje in izplačilo.

2. člen (upravičenec)

(1) Upravičenec ali upravičenka do dodatka je državljan ali državljanica Republike Slovenije, ki je z delom in izjemnimi dosežki na področju kulture ali raziskovalno-razvojne dejavnosti (v nadaljnjem besedilu: izjemni dosežki) trajno prispeval k razvoju družbe in ugledu države Republike Slovenije in je uživalec starostne ali invalidske pokojnine po splošnih predpisih, ali je uživalec pokojnine iz tujine, če je z državo, iz katere prejema pokojnino, sklenjena mednarodna pogodba ali če ta država priznava pravico do izplačevanja pokojnine v tujino državljanom Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: upravičenec).

(2) Ne glede na prvi odstavek tega člena do pravice do dodatka ni upravičena oseba, ki je bila pravnomočno obsojena na nepogojno kazen zapora za naklepno kaznivo dejanje, ki je daljša od šestih mesecev, pa mu obsodba še ni bila izbrisana.

3. člen (kriteriji za pridobitev pravice do dodatka)

(1) Za izjemne dosežke iz prejšnjega člena se štejejo:

- na področju kulture Prešernova nagrada za življenjsko delo oziroma opus in
- na področju raziskovalno-razvojne dejavnosti Zoisova nagrada za življenjsko delo.

4. člen (višina dodatka)

(1) Dodatek se odmeri kot razlika med starostno ali invalidsko pokojnino z morebitnim delom vdovske pokojnine, ki jo prejema upravičenec, in zneskom starostne pokojnine moškega, odmerjene od najvišje pokojninske osnove za 40 let pokojninske dobe po splošnih predpisih.

(2) Pri odmeri dodatka se upošteva mesečni znesek starostne ali invalidske pokojnine, ki pripada upravičencu na dan priznanja pravice do dodatka.

(3) Dodatek odmeri ministrstvo, pristojno za kulturo oziroma ministrstvo, pristojno za raziskovalno-razvojno dejavnost (v nadaljnjem besedilu: pristojno ministrstvo) s posebnim sklepom na podlagi dokončne odločbe iz prvega odstavka 5. člena ali prvega odstavka 6. člena tega zakona in dokončne odmere starostne ali invalidske pokojnine upravičenca.

(4) Pristojno ministrstvo, na podlagi zahtevka, pridobi od zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje podatke o odmeri starostne ali invalidske pokojnine z morebitnim delom vdovske pokojnine, potrebne za odmero dodatka po tem zakonu. Podatke o višini pokojnin v drugih državah, s katerimi zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje ne razpolaga, mora predložiti upravičenec.

(5) Upravičenec do dodatka je dolžan sporočiti pristojnemu ministrstvu podatke o okoliščinah in spremembah okoliščin, ki vplivajo na pravico do starostne pokojnine oziroma invalidske pokojnine in morebitnega dela vdovske pokojnine, na njihov obseg in izplačevanje oziroma na pravico do pokojnine v tujini ali njeno izplačevanje v 15 dneh od nastanka

dejstva, ki vpliva na določitev odmere višine dodatka. Na podlagi spremenjenih dejstev pristojno ministrstvo ponovno odmeri dodatek.

5. člen **(postopek priznanja pravice do dodatka)**

(1) Pravico do dodatka iz 2. člena tega zakona prizna Vlada Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: vlada) z odločbo na predlog ministrice ali ministra, pristojnega za področje, na katerem je oseba dosegla izjemne dosežke (v nadaljnjem besedilu: pristojni minister).

(2) Postopek za priznanje pravice do dodatka se začne na podlagi predloga osebe, ki izpolnjuje pogoje iz 2. in 3. člena tega zakona. Predlog se poda pri pristojnem ministrstvu, ko predlagatelj pridobi pravico do starostne ali invalidske pokojnine po splošnih predpisih oziroma ob pričetku izplačevanja pokojnine iz tujine.

(3) Predlog iz prejšnjega odstavka mora vsebovati:

- podatek o doseženem izjemnem dosežku iz 3. člena tega zakona,
- dokazilo o prejemanju starostne ali invalidske pokojnine po splošnih predpisih z morebitnim delom vdovske pokojnine, oziroma pokojnine iz tujine,
- izjavo vlagatelja, da je oziroma ni prejemnik pokojnine iz tujine,
- rojstne podatke,
- podatek o stalnem prebivališču,
- podatek o državljanstvu.

(4) Ministrstvo, ki poda predlog Vladi Republike Slovenije za priznanje dodatka, si pridobi potrebne podatke iz uradnih evidenc. Upravljavci uradnih evidenc so dolžni zahtevane podatke posredovati brezplačno.

6. člen **(izjemno priznanje pravice do dodatka)**

(1) Ne glede na 3. člen tega zakona, lahko vlada z odločbo izjemoma prizna dodatek tudi državljanu Republike Slovenije, ki je za življenjsko delo na področju kulture ali raziskovalno-razvojne dejavnosti prejel stanovsko nagrado ali mednarodno nagrado evropskega pomena ter trajno prispeval k razvoju družbe in ugledu države.

(2) Postopek za priznanje pravice do dodatka se začne na podlagi predloga osebe, ki izpolnjuje pogoje iz 2. člena in prvega odstavka tega člena. Predlog se poda pri pristojnem ministrstvu potem, ko predlagatelj pridobi pravico do starostne ali invalidske pokojnine po splošnih predpisih oziroma ob pričetku izplačevanja pokojnine iz tujine,

(3) Predlog iz prejšnjega odstavka mora vsebovati:

- podatek o doseženem izjemnem dosežku iz prvega odstavka tega člena,
- dokazilo o prejemanju starostne ali invalidske pokojnine po splošnih predpisih z morebitnim delom vdovske pokojnine, oziroma pokojnine iz tujine,
- izjavo vlagatelja, da je oziroma ni prejemnik pokojnine iz tujine,
- rojstne podatke,
- podatek stalnem prebivališču,
- podatek o državljanstvu.

(4) Dodatek po tem členu znaša najmanj 70 in največ 100 odstotkov razlike izračunane v skladu s 4. členom, in sicer glede na vrsto nagrade.

(5) Ministrstvo, ki poda predlog Vladi Republike Slovenije za priznanje dodatka, si pridobi potrebne podatke iz uradnih evidenc. Upravljavci uradnih evidenc so dolžni zahtevane podatke posredovati brezplačno.

(6) Vlada z uredbo določi nagrade iz prvega odstavka tega člena ter določi kriterije za določitev odstotka razlike iz drugega odstavka tega člena.

7. člen **(izplačevanje dodatka in zagotavljanje sredstev)**

(1) Upravičenec pridobi pravico do izplačila dodatka, s prvim dnevom naslednjega meseca po izdaji odločbe iz prvega odstavka 5. člena ali prvega odstavka 6. člena tega zakona.

(2) Dodatek po tem zakonu izplačuje Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije v mesečnih zneskih skupaj s pokojnino in se usklajuje kot pokojnine po splošnih predpisih. Ob prvem izplačilu dodatka po tem zakonu se izvede poračun plačil od dneva pridobitve pravice do začetka izplačevanja dodatka.

(3) Sredstva za izplačevanje dodatka zagotavlja Republika Slovenija iz državnega proračuna, skladno z zakonom, ki ureja poračunavanje finančnih obveznosti Republike Slovenije iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

(4) Z dnem pridobitve pravice do plačila dodatka po tem zakonu, upravičencu preneha pravica do izplačila republiške priznavalnine, podeljene na podlagi 90. člena Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo (Uradni list RS, št. 77/07 – uradno prečiščeno besedilo, 56/08, 4/10, 20/11, 111/13, 68/16, 61/17 in 21/18 – ZNOrg).

8. člen **(razlogi za prenehanje izplačevanja dodatka)**

(1) Pravica do dodatka s smrtjo upravičenca preneha in je ni mogoče prenesti na drugo osebo, ki je upravičena do vdovske oziroma družinske pokojnine po splošnih predpisih. Zapadli denarni zneski, ki do smrti upravičenca niso bili izplačani v skladu s prejšnjim členom, se lahko podedujejo in izplačajo dedičem na podlagi ustreznih dokazil. Neupravičeno prejeta sredstva so dediči dolžni vrniti izplačevalcu dodatka v 60 dneh od izvršljivosti odločbe, s katero se odloči o vračilu sredstev.

(2) Vlada Republike Slovenije odvzame dodatek po uradni dolžnosti, če se ugotovi, da je upravičenec pravnomočno obsojen na nepogojno kazen zapora za naklepno kaznivo dejanje, ki je daljša od šestih mesecev, pa mu obsodba še ni bila izbrisana. Če pristojno ministrstvo po izdaji odločbe iz prvega odstavka 5. člena ali prvega odstavka 6. člena ugotovi, da upravičenec v času izdaje odločbe ni izpolnjeval pogojev za pridobitev pravice do dodatka ali da je upravičenec po izdaji odločbe prenehal izpolnjevati pogoje za pridobitev pravice, ali da so po izdaji odločbe ugotovljene okoliščine prejšnjega odstavka, ali če upravičenec poda pisno izjavo, da se pravici do dodatka odreka, se pravica do dodatka z odločbo ukine. V odločbi o ukinitvi pravice do dodatka se odloči tudi o znesku neupravičeno prejetega dodatka, ki ga predstavlja višina dodatka, izplačanega od dneva, ko upravičenec ni več izpolnjeval pogojev za pridobitev pravice do dodatka. Neupravičeno prejeta sredstva je upravičenec dolžan vrniti izplačevalcu dodatka v 60 dneh od izvršljivosti odločbe.

9. člen **(evidenca)**

(1) Pristojno ministrstvo, vsako za svoje področje, vzpostavi, vodi in vzdržuje evidenco upravičencev do dodatka, v katero se vpisujejo naslednji podatki:

- ime in priimek,
- prebivališče,
- rojstni podatki,
- enotna matična številka,
- datum pridobitve pravice do starostne oziroma invalidske pokojnine oziroma datum začetka izplačevanja pokojnine iz tujine,

- številka in datum odločbe o priznanju pravice do dodatka iz prvega odstavka 5. člena in prvega odstavka 6. člena tega zakona ter datum priznanja pravice do dodatka,
- podatek o doseženem izjemnem dosežku,
- številka in datum odločbe o ukinitvi pravice do dodatka iz prvega odstavka 5. člena in prvega odstavka 6. člena tega zakona, datum prenehanja pravice do dodatka in
- razlog prenehanja pravice do dodatka.

(2) Evidenca iz prejšnjega odstavka je javna.

(3) Osebni podatki iz tega člena se zbirajo, obdelujejo, shranjujejo in posredujejo samo za potrebe izvajanja nalog v zvezi z odločanjem o priznanju in prenehanju pravice do dodatka, evidentiranjem izplačevanja dodatka, nadzorom ter za statistične namene. Pri izdelavi statističnih analiz se osebni podatki uporabljajo in obdelujejo v anonimizirani obliki.

(4) Ne glede na drugi odstavek tega člena osebni podatki, ki se nanašajo na prebivališče, rojstne podatke, enotno matično številko občana in datum pridobitve pravice do starostne ali invalidske pokojnine oziroma datum začetka izplačevanja pokojnine iz tujine, niso javni.

(5) Osebni in drugi podatki, ki se vpisujejo v evidenco, se pridobivajo iz podatkov v spisu, lahko pa tudi iz že obstoječih zbirk podatkov.

(6) Podatki iz evidence se hranijo trajno v skladu s posebnimi predpisi.

PREHODNE IN KONČNA DOLOČBA

10. člen

(izplačevanje pokojnin, priznanih po Zakonu o izjemnem priznanju in odmeri starostne pokojnine osebam, ki imajo posebne zasluge, na področju kulture in raziskovalno-razvojne dejavnosti)

(1) Pokojnine, priznane upravičencem na področju kulture in raziskovalno-razvojne dejavnosti na podlagi Zakona o izjemnem priznanju in odmeri starostne pokojnine osebam, ki imajo posebne zasluge (Uradni list SRS, št. 18/74, Uradni list RS, št. 14/90 in 34/17 – ZDPIDŠ; v nadaljnjem besedilu: ZIPO) oziroma družinske (vdovske) pokojnine, odmerjene njihovim družinskim članom od teh pokojnin, se po uveljavitvi tega zakona izplačujejo v znesku, ki je upravičencem oziroma njihovim družinskim članom pripadal zadnji mesec pred uveljavitvijo tega zakona in se nato usklajujejo kot pokojnine po splošnih predpisih.

(2) Po uveljavitvi tega zakona se osebam, ki bi bili po ZIPO upravičenci po umrlem upravičencu, vendar jim o pravici še ni bilo odločeno, odmerijo družinske ali vdovske pokojnine v skladu s splošnim predpisom.

(3) Prejemanje pokojnine po ZIPO in dodatka k pokojnini po tem zakonu se med seboj izključujeta.

11. člen

(končanje že začelih postopkov)

Postopki, ki so bili začeti pred začetkom uporabe tega zakona na podlagi ZIPO, se dokončajo po določbah tega zakona.

12. člen

(obdavčitev)

Do spremembe zakona, ki ureja dohodnino, se dodatek po tem zakonu šteje za pokojnino po zakonu, ki ureja dohodnino.

13. člen
(izvršilni predpisi)

Vlada sprejme Uredbo iz 6. člena tega zakona v šestih mesecih od uveljavitve tega zakona.

14. člen
(prenehanje veljavnosti)

Z dnem uveljavitve tega zakona preneha veljati Zakon o izjemnem priznanju in odmeri starostne pokojnine osebam, ki imajo posebne zasluge (Uradni list SRS, št. 18/74, Uradni list RS, št. 14/90 in 34/17 – ZDPIDŠ) v delu, ki se nanaša na izjemne pokojnine na področju znanosti, umetnosti in kulture.

15. člen
(uveljavitev zakona)

(1) Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporabljati pa se začne šest mesece po uveljavitvi.

(2) 6. člen zakona se začne uporabljati po uveljavitvi uredbe iz 6. člena zakona.

III. OBRAZLOŽITEV

K 1. členu

Določba opredeljuje vsebino zakona, ki ureja priznanje dodatka k pokojnini državljanom Republike Slovenije, ki so z delom in izjemnimi dosežki na področju kulture in raziskovalno-razvojne dejavnosti (v nadaljnjem besedilu: dodatek) prispevali k razvoju družbe in ugledu države Republike Slovenije ter določa pogoje in postopek za njegovo priznanje.

K 2. členu

Določijo se pogoji za priznanje dodatka in upravičence do dodatka. Upravičenci do dodatka so lahko državljanke in državljani Republike Slovenije, ki so z delom in izjemnimi dosežki trajno prispevali k razvoju družbe in ugledu države Republike Slovenije in so uživalci starostne ali invalidske pokojnine.

Do dodatka ne bodo upravičene osebe, ki so bile pravnomočno obsojene na nepogojno kazen zapora za naklepno kaznivo dejanje, ki je daljša od šestih mesecev, pa jim obsodba še ni bila izbrisana.

K 3. členu

Z opredelitvijo izjemnih dosežkov zakon postavlja natančna merila za dodelitev dodatka po posameznih področjih tako, da določa nagrade za življenjska dela oziroma dosežke, ki predstavljajo trajen prispevek k razvoju družbe in ugledu države Republike Slovenije, in sicer:

- na področju kulture Prešernova nagrada za življenjsko delo ali opus in
- na področju raziskovalno-razvojne dejavnosti Zoisova nagrada za življenjsko delo in

K 4. členu

Višina dodatka se bo odmerila v mesečnem znesku in je določena kot razlika med starostno ali invalidsko pokojnino z morebitnim delom vdovske pokojnine, ki jo prejema upravičenec in zneskom starostne pokojnine moškega, odmerjene od najvišje pokojninske osnove za 40 let pokojninske dobe po splošnih predpisih. Način določitve višine sledi Zakonu o dodatku k pokojnini za delo in izjemne dosežke na področju športa.

Zaradi zagotovitve ustrezne odmere dodatka se dodatek odmeri s posebnim sklepom na podlagi dokončne odločbe o priznanju pravice iz prvega odstavka 5. člena ali prvega odstavka 6. člena tega zakona in dokončne odmere starostne ali invalidske pokojnine upravičenca. Pristojno ministrstvo o odmeri starostne oziroma invalidske pokojnine pridobi po uradni dolžnosti, razen v primeru, da je upravičenec prejemnik pokojnine iz druge države in zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje s temi podatki ne razpolaga.

Zaradi možnosti kasnejših sprememb dejstev, ki vplivajo na odmero oziroma izplačevanje pokojnine (npr. kasnejša pridobitev pravice do pokojnine v tujini, dela vdovski pokojnine, ponovni vstop v zavarovanje, ipd.) se v petem odstavku ustvari pravna podlaga za ponovno odmero dodatka k pokojnini za izjemne dosežke.

K 5. členu

O pravici do dodatka bo odločala Vlada Republike Slovenije na predlog ministra, pristojnega za področje, na katerem je oseba dosegla izjemne dosežke. Dodatek se bo lahko dodelil zgolj osebi, ki bo izpolnjevala pogoje določene s tem zakonom, na podlagi predloga osebe, ki se ji dodatek lahko dodeli. Določijo se sestavine predloga za dodelitev dodatka, ki mora vsebovati podatke o izjemnem dosežku predlagatelja, o njegovi starostni ali invalidski upokojitvi, rojstnih podatkih, podatkih o stalnem prebivališču in državljanstvu.

Pristojno ministrstvo, ki poda predlog Vladi si pridobi potrebne podatke iz uradnih evidenc. Upravljalci uradnih evidenc pa so dolžni zahtevane podatke posredovati brezplačno.

K 6. členu

Vlada RS lahko izjemoma, poleg izpolnjevanja izjemnega dosežka iz 3. člena zakona, prizna pravico do dodatka tudi drugim zaslužnim državljanom, ki so s svojim življenjskim delom ali izjemnimi dosežki na področju kulture ali raziskovalno-razvojne dejavnosti trajno prispevali k razvoju družbe in ugledu države, ob izpolnitvi pogojev iz 2.člena. Merila za izjemno priznanje dodatka in odmerni odstotek Vlada podrobneje določi v uredbi. Dodatek se lahko prizna zgolj izjemoma na predlog pristojnega ministrstva skladno z merili, ki se bodo določila v uredbi.

Enako kot pri postopku na pobudo pristojnega ministra, si tudi pri izjemnem priznanju dodatka ministrstvo, pristojno za pripravo gradiva vlade, pridobi potrebne podatke iz uradnih evidenc. Gradivo vladi za priznanje dodatka se pripravi v skladu z drugim odstavkom 5. člena. Določijo se sestavine predloga za dodelitev dodatka, ki mora vsebovati podatke o izjemnem dosežku predlagatelja, o njegovi starostni ali invalidski upokojitvi, rojstnih podatkih, podatkih o stalnem prebivališču in državljanstvu.

K 7. členu

Sredstva za izplačevanje dodatka bo enako kot do sedaj zagotavljala Republika Slovenija iz državnega proračuna. Dodatek bo še nadalje izplačeval zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije mesečno, skupaj s pokojnino. Upravičenec pridobi pravico do izplačila dodatka, z naslednjim mesecem po izdaji odločbe iz prvega odstavka 5. člena ali prvega odstavka 6. člena tega zakona. Uredi se poračun ob prvem izplačilu dodatka, in sicer od dneva pridobitve pravice do začetka izplačevanja dodatka.

Dodatek priznan na podlagi tega zakona in republiška priznavalnina podeljena na podlagi ZUJIK se izključujeta.

K 8. členu

Zakon v osmem členu navaja razloge za prenehanje dodatka, ki preneha s smrtjo upravičenca in je ni mogoče prenesti na drugo osebo in ne podedovati. Po tem zakonu do dodatka, ki je osebna pravica, niso več upravičeni družinski člani prejemnika dodatka, razen do zapadlih denarnih zneskov, ki do smrti upravičenca niso bili izplačani. Neupravičeno prejeta sredstva so dediči dolžni vrniti izplačevalcu dodatka v 60 dneh od izvršljivosti odločbe s katero se odloči o vračilu sredstev.

Dodatek se odvzame, če je upravičenec pravnomočno obsojen na nepogojno kazen zapora za naklepno kaznivo dejanje, ki je daljša od šestih mesecev, pa jim obsodba še ni bila izbrisana.

Dodatek se odvzame tudi če pristojno ministrstvo po izdaji odločbe iz prvega odstavka 5. člena ali prvega odstavka 6. člena ugotovi, da upravičenec v času izdaje odločbe ni izpolnjevala pogojev za pridobitev pravice do dodatka ali da je upravičenec po izdaji odločbe prenehal izpolnjevati pogoje za pridobitev pravice, ali da so po izdaji odločbe ugotovljene okoliščine prejšnjega odstavka, ali če upravičenec poda pisno izjavo, da se pravici do dodatka odreka, se pravica do dodatka z odločbo ukine. V odločbi o ukinitvi pravice do dodatka se odloči tudi o znesku neupravičeno prejetega dodatka, ki ga predstavlja višina dodatka, izplačanega od dneva, ko upravičenec ni več izpolnjeval pogojev za pridobitev pravice do dodatka.

K 9. členu

Zakon nalaga obveznost vzpostavitve, vodenja in vzdrževanja evidence upravičencev do dodatka, ki j vodijo ministrstva, vsak za svoje področje. Tako se vzpostavlja pravna podlaga za obdelavo osebnih podatkov in določa namen obdelave podatkov za izvajanje tega zakona. Evidenca je opredeljena kot javna, izvzeti pa so določeni osebni podatki.

K 10. členu

Pokojnine, priznane upravičencem na področju kulture in raziskovalno-razvojne dejavnosti na podlagi Zakona o izjemnem priznanju in odmeri starostne pokojnine osebam, ki imajo posebne zasluge (Uradni list SRS, št. 18/74 in 14/90) oziroma družinske (vdovske) pokojnine, odmerjene njihovim družinskim članom od teh pokojnin, se po uveljavitvi tega

zakona se izplačujejo v znesku, ki je upravičencem oziroma njihovim družinskim članom pripadal zadnji mesec pred uveljavitvijo tega zakona in se nato usklajujejo kot pokojnine po splošnih predpisih. V izogib podvajanju prejemanja sredstev iz naslova priznanja izjemnih pokojnin po ZIPO in dodatka po tem zakonu se določi, da se prejemanje pokojnine po ZIPO in dodatka k pokojnini po tem zakonu med seboj izključujeta.

K 11. členu

Postopki za priznanje v izjemnih pokojnin za izjemne dosežke na področju kulture in znanstveno-raziskovalne dejavnosti, za katere so bili podani predlogi po Zakonu o izjemnem priznanju in odmeri starostne pokojnine osebam, ki imajo posebne zasluge (Uradni list SRS, št. 18/74 in 14/90), se končajo po novem zakonu.

K 12. členu

S tem členom se začasno, do ustrezne spremembe oziroma dopolnitve Zakona o dohodnini, uredi davčna obravnava dodatka po tem zakonu, in sicer se o dodatek po tem zakonu za namen obdavčitve šteje za pokojnino po zakonu, ki ureja dohodnino. S tem sledi obdavčitvi dodatka k pokojnini za izjemne dosežke na področju športa.

K 13. členu

Zakon določa rok za sprejem Uredbe iz 6. člena tega zakona.

K 14. členu

Določa prenehanje veljavnosti Zakona o izjemnem priznanju in odmeri starostne pokojnine osebam, ki imajo posebne zasluge (Uradni list SRS, št. 18/74 in 14/90), ki je do sedaj urejal izjemne pokojnine na področju znanosti, umetnosti in kulture.

K 15. členu

Člen določa uveljavitev zakona ter uporabo 6. člena zakona, ki je vezan na sprejetje uredbe iz 6. člena zakona

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

/

V. PREDLOG, DA SE PREDLOG ZAKONA OBRAVNAVA PO NUJNEM OZIROMA SKRAJŠANEM POSTOPKU

/

VI. PRILOGE

/

**PREDLOG
PODZAKONKEGA AKTA**

Na podlagi šestega odstavka 6. člena Zakona o dodatku k pokojnini za izjemne dosežke na področju kulture in raziskovalno – razvojne dejavnosti (Uradni list RS, št. ...) izdaja Vlada Republike Slovenije

UREDBO

o določitvi nagrad za priznanje dodatka k pokojnini za delo in izjemne dosežke na področju kulture in raziskovalno – razvojne dejavnosti in kriterijih za določitev višine dodatka

1. člen

Ta uredba določa nagrade za priznanje dodatka k pokojnini za delo in izjemne dosežke na področju kulture in raziskovalno – razvojne dejavnosti ter kriterije za določitev odstotka razlike med starostno ali invalidsko pokojnino, ki jo prejema upravičenec in zneskom starostne pokojnine moškega, odmerjene od najvišje pokojninske osnove za 40 let pokojninske dobe po splošnih predpisih (v nadaljnjem besedilu: odstotek razlike) kot dodatka k pokojnini za delo in izjemne dosežke.

2. člen

Nagrade iz prejšnjega člena so:

–

3. člen

(1) Kriteriji za določitev odstotka razlike kot dodatka k pokojnini za delo in izjemne dosežke na področju kulture so:

- dodatek v višini 100 odstotkov razlike se določi upravičencu, ki je prejel.....,
- dodatek v višini 90 odstotkov razlike se določi upravičencu, ki je prejel.....,
- dodatek v višini ?? odstotkov razlike se določi upravičencu, ki je prejel.....,
- dodatek v višini 70 odstotkov razlike se določi upravičencu, ki je prejel.....

(2) Kriteriji za določitev odstotka razlike kot dodatka k pokojnini za delo in izjemne dosežke na področju raziskovalno – razvojne dejavnosti so:

- dodatek v višini 100 odstotkov razlike se določi upravičencu, ki je prejel.....,
- dodatek v višini 90 odstotkov razlike se določi upravičencu, ki je prejel.....,
- dodatek v višini ?? odstotkov razlike se določi upravičencu, ki je prejel.....,
- dodatek v višini 70 odstotkov razlike se določi upravičencu, ki je prejel.....

(3) Če upravičenec izpolnjuje več kriterijev iz prejšnjega odstavka, se upošteva tisti, ki je zanj ugodnejši.

4. člen

Ta uredba začne veljati

OBRAZLOŽITEV

Zakona o dodatku k pokojnini za izjemne dosežke na področju kulture in raziskovalno – razvojne dejavnosti (Uradni list RS, št. ...) ureja priznanje dodatka k pokojnini državljanom Republike Slovenije, ki z delom in izjemnimi dosežki na področju kulture in raziskovalno-razvojne dejavnosti (v nadaljnjem besedilu: dodatek) prispevajo k razvoju družbe in ugledu države Republike Slovenije ter določa pogoje in postopek za njegovo priznanje. Dodatek se odmeri kot razlika med starostno ali invalidsko pokojnino z morebitnim delom vdovske

pokojnine, ki jo prejema upravičenec, in zneskom starostne pokojnine moškega, odmerjene od najvišje pokojninske osnove za 40 let pokojninske dobe po splošnih predpisih.

Upravičenec ali upravičenka do dodatka je državljan ali državljanica Republike Slovenije, ki je z delom in izjemnimi dosežki na področju kulture ali raziskovalno-razvojne dejavnosti (v nadaljnjem besedilu: izjemni dosežki) trajno prispeval k razvoju družbe in ugledu države Republike Slovenije in je uživalec starostne ali invalidske pokojnine po splošnih predpisih, ali je uživalec pokojnine iz tujine. Za izjemne dosežke na področju kulture se šteje Prešernova nagrada za življenjsko delo oziroma opus ter na področju raziskovalno-razvojne dejavnosti Zoisova nagrada za življenjsko delo.

Poleg priznanja dodatka prejemnikom Prešernove nagrade za življenjsko delo oziroma opus ter Zoisove nagrade za življenjsko delo, zakon v 6. členu dopušča možnost, da se izjemoma prizna dodatek tudi drugim zaslužnim državljanom, ki so s svojim življenjskim delom ali izjemnimi dosežki na področju kulture ali raziskovalno-razvojne dejavnosti trajno prispevali k razvoju družbe in ugledu države. Vlada z uredbo določi nagrade za izjemno priznanje dodatka ter kriterije za določitev odstotka razlike med starostno ali invalidsko pokojnino, ki jo prejema upravičenec in zneskom starostne pokojnine moškega, odmerjene od najvišje pokojninske osnove za 40 let pokojninske dobe po splošnih predpisih.

Vlada mora sprejeti Uredbo v šestih mesecih od uveljavitve Zakona o dodatku k pokojnini za izjemne dosežke na področju kulture in raziskovalno – razvojne dejavnosti